

OBSAH

I. Úvod	7
II. Dějiny bádání o historickém vývoji textilní výroby	8
III. Přehled pramenů	10
III.1. Prameny k poznání historie textilní výroby	10
III.1.1. Archeologické prameny	10
III.1.1.1. Nálezy textilií	10
III.1.1.2. Nálezy textilních nástrojů	12
III.1.1.3. Evropské soubory středověkých textilií a textilních nástrojů	12
III.1.2. Ikonografické prameny	13
III.1.3. Písemné prameny	15
III.1.4. Etnografické prameny	16
III.1.5. Experiment	16
IV. Soupis archeologických nálezů dokládajících textilní výrobu na území Čech, Moravy a Slezska	19
IV.1. Archeologické nálezy textilií	19
IV.1.1. Vyhodnocení	45
IV.2. Archeologické nálezy textilních nástrojů	50
IV.2.1. Přeslen	51
IV.2.2. Pružinové nůžky	57
IV.2.3. Vřetenno	59
IV.2.4. Tkalcovský mečík	59
IV.2.5. Síťovací jehla	59
IV.2.6. Razítko k potiskování látek	59
IV.2.7. Vyhodnocení	60
V. Textilní výroba v českých zemích ve 13.–15. století	62
V.1. Struktura a organizace textilní výroby	62
V.2. Textilní suroviny	64
V.2.1. Suroviny rostlinného původu	64
V.2.2. Suroviny živočišného původu	65
V.3. Textilní technologické postupy	66
V.3.1. Získání suroviny a příprava předuva	66
V.3.2. Výroba příze a nití	68
V.3.3. Tkaní	68
V.3.4. Netkalcovské techniky	70
V.3.5. Úpravy hotových textilií	72
V.4. Textilní nástroje a výrobní zařízení	74

V.4.1. Nástroje k přípravě předuva	74
V.4.2. Nástroje přádlácké	76
V.4.3. Nástroje tkalcovské	81
V.4.4. Nástroje k netkalcovským technikám	89
V.4.5. Nástroje k zušlechťování textilu	90
V.4.6. Nástroje mylně přiřazované k textilní výrobě	92
V.4.7. Plomby	93
V.5. Využití textilních výrobků	93
V.5.1. Oděv a oděvní součásti	93
V.5.2. Neoděvní využití textilních výrobků	94
VI. Importované textilní výrobky	96
VI. 1. Stanovení místa výroby dochovaných středověkých tkanin	97
VI. 2. Importované tkaniny v českých archeologických nálezech	97
VII. Srovnání raně středověké a vrcholně středověké textilní produkce v českých zemích	99
VII.1. Textilní výroba v raném středověku	99
VII.2. Proměny textilní výroby ve vrcholném středověku	100
VIII. Závěrečné shrnutí	102
IX. Slovník základních pojmů z textilní terminologie	105
X. Prameny a literatura	107
XI. Seznam vyobrazení	115
XII. Summary: Textile manufacture in the Czech Lands in the 13 th -15 th centuries. Understanding textile production on the basis of archaeological finds. (English by Alastair Millar)	119
XIII. Obrazová příloha	139

XII. SUMMARY

TEXTILE MANUFACTURE IN THE CZECH LANDS IN THE 13TH-15TH CENTURIES. UNDERSTANDING TEXTILE PRODUCTION ON THE BASIS OF ARCHAEOLOGICAL FINDS.

CONTENTS

I. Introduction	7
II. Research into the historical development of textile production	8
III. Overview of sources	10
III 1. Sources for the history of textile production	10
III.1.1. Archaeological sources	10
III.1.1.1. Textile finds	10
III.1.1.2. Finds of textile-working tools	12
III.1.1.3. European assemblages of medieval textiles and textile-working tools	12
III.1.2. Iconographic sources	13
III.1.3. Written sources	15
III.1.4. Ethnographic sources	16
III.1.5. Experimentation	16
IV. Inventory of archaeological finds documenting textile production in Bohemia, Moravia and Silesia	19
IV.1. Archaeological textile finds	19
IV.1.1. Evaluation	45
IV.2. Archaeological finds of textile-working tools	50
IV.2.1. Spindle whorls	51
IV.2.2. Shears	57
IV.2.3. Spindles	59
IV.2.4. Weaving swords (rods)	59
IV.2.5. Mesh needles	59

IV.2.6. Stamps for imprinting fabric	59
IV.2.7. Evaluation	60
V. Textile production in the Czech Lands in the 13 th -15 th centuries	62
V.1. The structure and organisation of textile production	62
V.2. Textile raw materials	64
V.2.1 Raw materials of plant origin	64
V.2.1 Raw materials of animal origin	65
V.3. Textile technology	66
V.3.1. Obtaining raw materials and preparing fibres	66
V.3.2. Making yarn and thread	68
V.3.3. Weaving	68
V.3.4. Non-weaving techniques	70
V.3.5. Altering finished textiles	72
V.4. Textile-working tools and production equipment	74
V.4.1. Tools for preparing fibres	74
V.4.2. Spinning tools	76
V.4.3. Weaving tools	81
V.4.4. Tools used with non-weaving techniques	89
V.4.5. Tools for finishing textiles	90
V.4.6. Tools erroneously ascribed to textile manufacture	92
V.4.7. Seals	93
V.5. The use of textile products	93
V.5.1. Clothing and items of apparel	93
V.5.2. Non-clothing uses of textile products	94
VI. Imported textile products	96
VI.1. Establishing manufacturing sites from surviving medieval fabrics	97
VI.2. Imported fabrics among Czech archaeological finds	97
VII. A comparison of Early and High Medieval textile production in the Czech Lands	99
VII.1. Textile production in the Early Middle Ages	99
VII.2. Changes in textile production in the High Middle Ages	100
VIII. Summary & conclusion	102
IX. Glossary of basic terms from textile terminology	105
X. Sources used and bibliography	107
XI. List of illustrations	115
XII. Summary: Textile manufacture in the Czech Lands in the 13th-15th centuries. Understanding textile production on the basis of archaeological finds (English by Alastair Millar)	119
XIII. Illustrations	139